
'BALKAN EKSPRESİ' TÜRKİYE'YE DÖNDÜ - 26 AĞUSTOS 2010

Erhan TÜRBEDAR

12.04.2009

Erhan Türbedar
TEPAV Dış Politika Analisti
26 Ağustos 2010

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT) ve Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları işbirliğiyle hazırlanan Balkan Ekspresi projesi sona erdi. Yolculuğuna 29 Haziran 2010da başlayan Balkan Ekspresi özel treni, 9 Balkan ülkesinin 21 şehriden 37 adet canlı yayın gerçekleştirildikten ve yaklaşık 10 bin kilometrelik yolu katetdikten sonra, 19 Ağustos 2010da Türkiye'ye geri döndü. Türkiye ile Balkan ülkeleri arasındaki dostluğu pekiştirmeyi hedefleyen, ayrıca Balkan ülkelerinin tarihi, kültürel ve turistik değerlerini tanıtan Balkan Ekspresi projesi, aynı zamanda TRT izleyicilerini uzaktaki yakınlarıyla buluşturdu.

Balkan Ekspresi projesinin, TRT tarihinde örneğine az rastlanan televizyon programları arasında yer aldığı ve Türkiye'nin Balkanlara yönelik en büyük organizasyonlarından biri olduğu söylenebilir. Balkan Ekspresi projesi kapsamında Bulgaristanın Filibe, Kircaali, Sofya ve Rusçuk kentlerinden sonra sırasıyla Romanya'nın Bükreş ve Köstence, Sırbistanın Belgrad, Macaristanın Budapeşte, Hırvatistanın Zagreb, Bosna-Hersek'in Saraybosna ve Mostar, Kosovanın Priştine ve Prizren, Makedonya'nın Kalkandelen, Üsküp, Manastır ve Ohri, Yunanistanın ise Selanik, Kavala, İskeçe ve Gümölcine kentlerinden hafta içi her gün canlı yayınlar gerçekleştirilmiştir. Üçü cumhurbaşkanı, beşi devlet bakanı olmak üzere, bölgeden gerçekleşen yayınlarda görüşlerine yer verilen yaklaşık 140 konukla, Balkan Ekspresinin, Türkiye'nin Balkan ülkeleriyle iyi komşuluk ilişkilerinin daha fazla geliştirilmesine katkılar sağladığı söylenebilir.

Türkiye'nin Balkan ülkeleriyle yüzyıllar süren ortak bir tarih deneyimi bulunmaktadır. Bu ortak tarih deneyiminin bir uzantısı olarak, günümüzde Balkan dillerinde önemli miktarda Türkçe kelimeler hâlâ kullanılmaktadır. Ayrıca Osmanlı Devletinin en güzel mimari eserlerinden bazıları Balkan şehirlerini süslemektedir. Bunun yanında, resmi verilere göre, günümüzde Balkanlarda 1 milyon 100 bin civarında Türk, ayrıca Türklerle aynı tarihi ve kültürü paylaşan 8 milyon civarında diğer Müslüman topluluklar yaşamaktadır. Bu hususlar dikkate alınarak, Balkan Ekspresi canlı yayınları çerçevesinde, Türk tarihi ve kültürünü yakından ilgilendiren, ayrıca Türk turistlerin mutlaka görmesi gereken 70'e yakın mekânın tanıtımı da yapılmıştır.

Yurtdışından gerçekleştirilmesi planlanan canlı yayınlarda, önceden öngörülemeyen bazı sıkıntılar yaşanabilmektedir. Bu tür sıkıntıların giderilmesi doğrultusunda, Balkan ülkelerinin ister ilgili bakanlıkları, ister de yerel yöneticileri Balkan Ekspresi ekibine yakın ilgi göstermiştir. Bu durum, son yıllarda Türkiye'nin Balkan ülkeleriyle pekiştirdiği dostluk ilişkilerinden kaynaklanıyor olsa gerek. Daha önce Batı Trakya bölgesine yönelik çekim izni vermede genelde isteksiz davranan

Yunanistan yetkilileri bile, Türklerin yoğunlukta yaşadığı İskeçe ve Gümölcine kentlerinde birer adet canlı yayının sorunsuz gerçekleşmesi için yardımcı olmuştur. Kosovanın bağımsızlığını tanımış olması yüzünden bir aralar Ankaraya karşı soğuk davranan Sırbistan da, Balkan Ekspresi ekibini misafirperverlikle karşılamıştır. Genel olarak bütün bölge ülkeleri, Balkan Ekspresi yayınlarının hayat bulabilmesi doğrultusunda yapıcı davranmıştır.

Balkan Ekspresi ekibi sadece Bulgaristanın başkenti Sofyada ciddi sayılabilecek bir sıkıntıyla karşı karşıya kalmıştır. Türkiye ve Türkler üzerinden yaygın bir şekilde iç siyaset yapan Ataka isimli milliyetçi Bulgar siyasi parti, bir kargaşa ortamı yaratarak, Balkan Ekspresinin Sofyadaki canlı yayının gerçekleşmesini engellemiştir. Ancak bu tarz siyasi partilerin Bulgaristan toplumunun marjinal kesimlerini oluşturduğu ve Bulgar toplumunun genel tutumunu yansıtmadığı gerçeğinin altı çizilmelidir. Son yirmi yılda Ankara ile Sofya arasında gerçekleşen yakınlaşmayı, Bulgaristanda atılan her adımda hissetmek mümkün olmuştur.

Balkan Ekspresi projesinin Türkiye ile Balkan ülkelerinin toplumları arasında var olan bazı önyargıların yumuşaması doğrultusunda da katkılar sağladığı söylenebilir. Önyargılar ve eksik enformasyon, başka toplumları tanımanın ve anlamının önündeki temel engellerdir. Balkan Ekspresi ise dolaylı yoldan farklı toplumların iletişim kurmalarına, birbirilerini daha iyi tanımalarına ve kültürel dünyalarını zenginleştirmelerine yardımcı olmuştur. Böylelikle Balkan Ekspresi projesi bir taraftan Balkan halklarıyla gönül köprüsü kurmuş, diğer taraftan da TRT izleyicileri için uzakları yakın etmiştir. Los Angeles'ten Lahey'e, Berlinden Medineye uzanan geniş bir coğrafyadan gelen telefon çağrıları ve mesajlar ise, Balkan Ekspresi projesinin, dünyanın dört tarafına dağılmış Balkan kökenli insanların anılarını tazelediğinin de bir kanıtıdır.

Balkan Ekspresi projesi kapsamında TRT ekibine belli aralıklarda eşlik eden Türkiyenin seçkin bazı gazetecileri, Balkan Ekspresi projesinin kurumsallaşmasının faydalı olacağı görüşünü dile getirmiştir. Türkiyeye dönüşünde İstanbul Sirkeci Garında Balkan Ekspresinin karşılanması için düzenlenen törene katılan TRT Genel Müdürü İbrahim Şahin, Balkan Ekspresi projesinin devam edeceği müjdesini vermiştir. Aynı törene katılan Türkiye Cumhuriyeti Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım da Balkan Ekspresi projesinin sadece bir başlangıç olduğu yönünde konuşma yapmıştır. Gerçekten de, başarılı bir proje olarak kendini kanıtlayan Balkan Ekspresinin, Balkan ülkelerinin ulusal televizyonlarıyla işbirliği çerçevesinde, gelecek yıllarda da sürdürülmesi faydalı olacaktır.

Balkan Ekspresi projesinin uygulanmasında değişik aralıklarda yaklaşık 180 kişi mesai harcamıştır. Yapım ve yönetimini Yıldırım Eskici ve Sibel Değerin üstlendiği Balkan Ekspresi projesine, TEPAV dış politika analistlerinden Erhan Türbedar genel danışman sıfatıyla katkılar sunmuştur.

Kaynak/Source: